

Informace pro zájemce o program Školské selektivní primární prevence rizikového chování

Program školské selektivní prevence Centra primární prevence ADVAITA se zaměřuje na eliminaci vzniku, projevů a dalšího rozvoje rizikového chování u ohrožených jedinců.

Cílová skupina

Programy školské primární prevence rizikového chování jsou poskytovány žákům 3.-9. tříd základních škol a studentům středních škol v Libereckém kraji (cca 8–18 let), u nichž jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik a vývoj různých forem rizikového chování.

Program školské selektivní PP se zaměřuje na skupinu žáků, která je rizikovým chováním ohrožena více než běžná populace. Obvykle z důvodu příslušnosti k nějaké sociální skupině – např. na základě věku, pohlaví, rodinné či skupinové historie, místa bydliště či míry sociálního znevýhodnění. Neposuzuje se tedy aktuální situace jednotlivce, hodnotí se pouze na základě své příslušnosti k popisované skupině.

Cílovou skupinou jsou také třídní učitelé a učitelky těchto tříd (nebo osoby v podobném postavení – vychovatelé/ky, trenéři/ky).

Součástí služeb je poradenství a poskytování intervence poradenským a sociálním pracovníkům, rodičům a pedagogům.

Programy jsou účastníkům dostupné bez ohledu na pohlaví, věk a rasu klienta, jeho politické přesvědčení, náboženství, právní či společenské postavení, psychický či fyzický stav a socioekonomické možnosti.

Zaměření programu

- Prevence v adiktologii: kouření, alkohol, léky a netolerované drogy, hráčství, jiné návykové chování
- Prevence šikany a extrémních projevů agrese, kyberšikany
- Základní vzorce bezpečného chování napříč typy rizikového chování

Příklady situací, kdy zvolit selektivní primární prevenci:

- Třída má problémy s kázní a vztahy k učitelům.
- Žáci ve třídě mají problematické vztahy mezi sebou (nedůvěra, pomluvy, neschopnost spolupráce...).
- Třída je roztržštěná na jednotlivce nebo skupinky, třída je složená ze zbytků více tříd (např. v 6. ročníku).
- Ve třídě jsou počáteční stádia šikany.
- Ve třídě je potřeba obnovit zdravé normy chování po vyšetření šikany v pokročilejších stádiích.
- Ve třídě jsou skupiny žáků ohrožené závislostním chováním (alkohol, kouření, nelegální drogy, gambling,

„závislost na obrazovkách“).

- Třída je zasažená nějakou formou nesnášenlivosti (rasismus, homofobie...).

Cíle programu

Pro třídu i vyučující:

- Ve spolupráci se školou, třídním učitelem/ učitelkou a třídou pojmenovat problémy z oblasti rizikového chování, které chtějí řešit
- Hledat společně řešení problémů (v podobě konkrétních kroků, které skupina může udělat)

- Pozitivně motivovat ke změně chování, zdravému životnímu stylu
- Trénovat otevřenou komunikaci, porozumění sobě a svým emocím
- Upevnit nově získané strategie a postoje

Konkrétní cíle vždy určujeme na základě dohody se školou a třídou (zakázka).

Příklady konkrétních cílů:

Žáci a žačky:

- získají náhled na své chování a ujasní si své priority,
- promyslí výhody, které získávají tím, že budou dodržovat pravidla chování a školní řád,
- přijmou zodpovědnost za své chování se všemi důsledky,
- dokáží spolupracovat s těmi, s kým nekamarádí,
- žijí zdravě, odmítají rizikové chování,
- vnímají toleranci, vzájemný respekt a ohleduplnost jako hodnoty, které chtějí následovat,
- chápou a respektují odlišnosti jednotlivců, které je nutné při výuce zohlednit,
- ujasní si, které chování je skupinou ceněné a které odmítané (přestože se mu skupina např. směje),
- uvědomí si, že každý má svoji cenu, něco umí, v něčem je dobrý.

Vyučující:

- ujasní si pozice a role žáků ve třídě, reálně posoudí situaci v kolektivu, dozví se názory a postoje ve třídě,
- ujasní si, na jaké podněty a způsob komunikace třída reaguje, co se osvědčuje,
- získá náhled na reálné možnosti žáků a možnost vše konzultovat s nezávislým odborníkem, který není součástí školy,
- zažije při práci se třídou jiného odborníka, zváží své další možnosti přístupu k žákům.

Struktura a obsah programu

Program se obvykle sestává ze čtyř setkání se třídou, důležitá je ale také spolupráce a příprava se školou a třídním učitelem/učitelkou:

- úvodní setkání se školou (45 minut)
- mapování, seznámení (2x 45 minut práce se třídou, konzultace s třídním učitelem (TU) 1 x 45 minut)
- intervence (nejméně 2 setkání 3x 45 minut práce se třídou, konzultace s TU 1 x 45 minut, je možné počet setkání navýšit)
- závěr, zhodnocení (3x 45 minut práce se třídou, konzultace s TU 1 x 45 minut)

Frekvence setkání se třídou: 1x za 2-3 týdny

Program se obvykle sjednává na základě poptávky školského zařízení, kde také nejčastěji probíhá.

Program se sestává z fáze mapovací, z fáze intervenční a závěrečné hodnocení. Po mapovacím setkání se třídou se obě strany (objednatel, realizátor) rozhodují, zda chtějí ve spolupráci dále pokračovat. Pokud se rozhodnou spolupráci ukončit, objednatel dostává zprávu z programu a doporučení pro práci se skupinou.

Program je vždy tvořen individuálně, je přizpůsoben konkrétnímu třídnímu kolektivu a situaci v něm, ve spolupráci třídního učitele, školního metodika prevence a lektorské dvojice.

V úvodu programu se se školou, ale i kolektivem vyjednává zakázka (téma, cíle), které pak program naplňuje. Je tedy individuální a odpovídá potřebám objednatele (školy) a skupiny (třídy). Metodika programu se zaměřuje na vybrané oblasti rizikového chování, nicméně ve všech se posiluje schopnost otevřené komunikace a spolupráce mezi členy skupiny.

Cílem programu je změna chování, proto je třeba u účastníků vybudovat důvěru k lektorské dvojici a dobrou pracovní motivaci. Tomu je věnována především úvodní, diagnostická část. V ní se také mapuje ohrožení třídy

daným rizikových chování. V intervenční části se užívají různé aktivity, které žákům umožní nahlédnout na rizika současného chování a motivují ke změně. Důležitou součástí jsou nácviky daného chování. Používají se techniky zaměřené na posílení pozitivních vztahů ve skupině, techniky zaměřené na emoční prožívání klientů, techniky zaměřené na podporu sebevědomí a další. V závěrečné části se hodnotí průběh programu a plánuje, co dalšího lze udělat pro udržení pozitivních změn.

Nezbytnou součástí práce jsou konzultace s třídním učitelem/ učitelkou, a to vždy před a po setkání. Před setkáním vyučující informuje o tom, co se od minula ve skupině dělo, lektoři zase informují o průběhu programu a roli TU v něm. Po setkání obě strany zhodnotí průběh, hledají možné strategie další práce se třídou. Program je vhodné realizovat v jiné místnosti, než je domovská třída daného kolektivu. Ideální je pohodlná větratelná místnost, kde nebude vadit vyšší míra hluku. Stejně tak je vhodné neřídit se zvoněním. Oboje podporuje proces změny.

Navázání a průběh spolupráce

V případě zájmu o realizaci programu primární prevence kontaktuje zájemce vedoucí programu Mgr. Jitku Kolářovou. Zájemce vyplní objednávkový formulář, který zašle e-mailem na adresu vedoucí.

Poté proběhne setkání se školou, kde se domluví rozsah spolupráce. Setkání se účastní vedení školy, školní metodik prevence, případně třídní učitelé za stranu objednatele a vedoucí programu za ADVAITA, z.ú. Vedoucí programu, případně koordinátorka, poté zašle zájemci e-mailem návrh smlouvy, formulář pro úvodní zhodnocení prostředí školy a formulář anamnestického dotazníku třídy. Smlouva se vyhotovuje ve dvou kopiích, jednu si ponechává objednatel programu (škola, výchovné zařízení), jednu Advaita, z. ú.

Před započítím programu probíhá setkání s třídním učitelem/učitelkou dané třídy, s nímž detailně probere zakázku programu (na co se má program zaměřit, k čemu by měl dospět) a anamnézu třídy. Smlouva se školou je podepsána nejpozději v den realizace programu (doručení tištěné podoby smlouvy může zajistit lektorská dvojice).

Účast třídního učitele na programu selektivní prevence je nezbytná. Po každém setkání následuje schůzka s pedagogem s cílem zhodnotit průběh a přínos programu a možnosti další spolupráce. Do deseti pracovních dní od posledního setkání pak škola obdrží závěrečnou zprávu, která obsahuje informace o průběhu programu (jména dětí se neuvádějí).

Práva a povinnosti zúčastněných stran

Poskytovatele služeb (zhotovitele)

- Programy selektivní primární prevence ADVAITA, z.ú. respektují provoz školy, jsou vytvářeny na základě znalostí specifik dané školy. Programy navazují na minimální preventivní program školy a jsou součástí místního systému preventivního působení.
- Poskytovatel služby je povinen o uskutečňování programu a o potřebné součinnosti příjemce služby (školu) průběžně informovat.
- Smlouva o provedení programu je škole doručena nejpozději v den jeho konání prvního setkání se třídou, mohou ji donést lektoři.
- Domlouvání termínů setkání zajišťuje koordinátorka PP, případně vedoucí.
- Lektoři jsou povinni respektovat pravidla a normy školského zařízení. Přestávky v obvyklém čase dle školního zvonění však záměrně nedodržují.
- Lektoři jsou povinni dostavit se na domluvené setkání včas a před jeho zahájením kontaktovat kontaktní osobu, popř. jiného zaměstnance školy. V případě nutnosti změny termínu konání setkání informovat školu minimálně 1 týden předem. Vy výjimečných případech, jako je např. onemocnění lektora, lze termín telefonicky změnit týž den do 8 hodin ráno.

- Při uskutečňování programu jsou poskytovatel služby a jeho zaměstnanci (lektoři) povinni postupovat v souladu se Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování.
- Lektoři jsou povinni pracovat v souladu s Etickým kodexem Centra primární prevence ADVAITA, z.ú., a se zřetelem na bezpečí a zájmy dětí i školy.
- Lektoři se při práci řídí platnými zákony (např. dle §367 TZ o nepřekážení trestnému činu a § 368 TZ o neoznámení trestného činu, dle Charty ochrany práv dítěte, Zákona o ochraně osobních údajů č.101/2000 Sb. atd.).
- Lektoři neposkytují dílčí a osobní informace o dětech zapojených v programu, pokud to nevyžaduje riziková situace, která by mohla směřovat k rozvoji vážných společensky nežádoucích jevů nebo jiných krizových situací. V takovém případě vedoucí Centra primární prevence neodkladně vyvolá jednání se zástupcem školy, výchovným poradcem a školním metodikem prevence a dohodnou účinnou strategii řešení vzniklé situace tak, aby byly respektovány právní normy a s ohledem na dítě a jeho rodinu.
- V případě výskytu, zjištění a projevů rizikového chování nebo v případě úrazu lektoři bez prodlení a společně se školou sepisují „Zápis z mimořádné události“, kde je podrobně popsána situace, podniknuté kroky a další doporučení (např. kontaktování odborných zařízení). Tento zápis je podepsán všemi stranami a orazítkován školou.
- Lektoři poskytují nabídku užší vzájemné spolupráce, případně odkazují na jiné odborné služby (dle vlastního uvážení a odbornosti).
- Lektoři pracují pod odbornou supervizí a stále se vzdělávají v zájmu kvality poskytovaných služeb.
- Lektoři poskytují pouze objektivní informace v souladu s nejmodernějšími poznatky z oblasti primární prevence rizikového chování a výzkumu společensky nežádoucích jevů, používají příslušné postupy, v nichž jsou náležitě vzděláni.
- V případě stížnosti ze strany poskytovatele služby nebo jeho pracovníka je tato postoupena kontaktní osobě školy. V případě nenalezení konsensu či uspokojivého řešení je stížnost delegována na vedení školy. O stížnosti a postupu jejího řešení je veden písemný záznam potvrzený zúčastněnými stranami, oprávněnými zastupovat příjemce služeb a poskytovatele. Zápis musí obsahovat dohodnuté návrhy opatření.

Příjemce služby (objednatel)

- Škola, jako příjemce služby, má právo být dopředu a dostatečně obeznámen s podobou a podmínkami programu. Má také možnost požádat o přizpůsobení programů svým potřebám. Zakázka programu je formulována ve spolupráci se školou a třídním učitelem/učitelkou.
- Příjemce služby je povinen poskytnout poskytovateli služby všechnu potřebnou součinnost tak, aby mohl projekt uskutečnit včas a v souladu se Smlouvou o provedení specifické primární prevence rizikového chování.
- Příjemce služby se zavazuje pověřit konkrétní kontaktní osobu pro komunikaci s poskytovatelem služby (v této smlouvě školní metodik prevence nebo kontaktní osoba). Rovněž ustanoví náhradníka – zástupce této kontaktní osoby.
- Příjemce služby se zavazuje informovat rodiče žáků o zapojení jejich dětí do programu, a to ještě před začátkem realizace programu.
- Příjemce služby o realizaci programu informuje žáky a pedagogický sbor školy s dostatečným předstihem.
- Žák, jako účastník, se zásadní měrou podílí na obsahu a naplnění cílů programů (nálada a problémy třídního kolektivu, módní trendy). Vzhledem k tomu, že program je veden interaktivní formou, spoluvytváří průběh programu. Žáci mají právo se bloku PP neúčastnit (např. z náboženských důvodů).

Pro tento případ je vždy domluvena se školním metodikem prevence náhradní výuka či aktivita v jiné třídě.

- V době realizace programu je za žáky odpovědný příjemce služby. Programu se účastní třídní učitel dané třídy. Pokud to ve výjimečných případech není možné, účastní se programu jiný pedagog, nejlépe školní metodik prevence. Taková změna je domluvená již před započítím programu. Vyučující se na programu nestřídají – třída prochází celým programem s jedním vyučujícím, který je poté i nadále nositelem změny chování třídy.
- Pokud je žák ze setkání v rámci programu na přechodnou dobu vyloučen (např. kvůli porušování pravidel), je v jiné místnosti, zodpovědnost za něj má příjemce služby.
- Příjemce služby je povinen zajistit přiměřené prostory k realizaci, např. učebnu vybavenou židlemi, tabulí na psaní apod. Žákům je tento prostor k dispozici i o přestávkách. Je vhodné, aby se program nekonal v domovské třídě daného kolektivu, a aby se nacházel v místě, kde nebude vadit vyšší míra hluku. Pro konzultaci s třídním učitelem po setkání je příjemce povinen zajistit přiměřenou místnost poskytující klid a soukromí.
- Příjemce služby je povinen k realizaci každého setkání zajistit předem vyžádané pomůcky jako např. počítač, dataprojektor apod.
- V programu je nutná účast min. 2/3 žáků z dané třídy (v opačném případě dochází ke změně termínu realizace programu), u mapovacího setkání je doporučená účast alespoň 4/5 žáků z dané třídy.
- Dohodnuté termíny setkání programu selektivní prevence jsou závazné. V případě nutnosti změny termínu konání setkání je příjemce služby povinen informovat poskytovatele o této změně minimálně 1 týden před konáním programu. Ve výjimečných případech jako např. onemocnění více než 1/3 žáků lze termín telefonicky změnit nejpozději 1 den před jeho konáním.
- Povinnosti školního metodika/metodičky prevence jsou:
 - informovat lektory o důležitých změnách a okolnostech, které se dotýkají realizace programu (např. změna vedení školy, jméno třídního učitele apod.).
 - domluvit s třídním učitelem úvodní konzultaci k vyplnění Kontraktu s TU a Anamnézy třídy a jeho účast na celém programu a konzultacích s lektory.
 - po skončení programu poskytnout Centru primární prevence své hodnocení spolupráce.
- Povinnosti třídního učitele jsou:
 - komunikovat s lektory před zahájením přímé práce se třídou: stanovit zakázku pro práci se třídou, poskytnout informace o dění ve třídě, možných zdravotních omezeních a dalších specifikách práce se třídou atp. Výměna informací probíhá prostřednictvím osobního setkání, případně poté ještě telefonického kontaktu a e-mailů, třídní učitel s lektory vyplní dokumenty Kontrakt s TU a Anamnéza.
 - přijmout zapojení v programu po celou dobu jeho trvání (aktivní zapojení do her a technik přímo se třídou nebo pasivní pozorování interakcí mezi žáky z prostoru komunitního kruhu).
 - účastnit se konzultací s lektory před a po každém setkání se třídou (v celkové délce cca 45-60 minut). Konzultace před setkáním je krátká, týká se především aktuálního dění a změn ve třídě od minula. Konzultace po setkání je delší, věnuje se reflexi dění na programu a doporučením pro další práci. Po každém setkání spolu s lektory vyplňuje Rámcový zápis z konzultace.
 - převzít výuku při předčasném ukončení setkání.
- Předčasné ukončení setkání je možné:
 - v případě nespolupráce třídy (celkový nezájem, odmítavý postoj apod.) nebo v případě hromadného opakovaného porušování pravidel – závisí na posouzení lektorů a třídního učitele, případně školního metodika prevence.
 - v krizových situacích jako je např. ohrožení zdraví účastníků, živelné pohromy apod.
- K předčasnému ukončení spolupráce (celého programu) dochází, pokud:

- je třída nemotivovaná ke změně: Spolupráce bude ukončena nejspíše po mapovacím setkání, ale může se to stát i později.
- během programu vyjde najevo závažná šikana (4-5. stupeň šikany podle Koláře, v závažných případech i 3. stupeň): V takovém případě dostává škola podnět k vyšetření. Po vyšetření a následných výchovných opatřeních je možné předefinovat zakázku a pokračovat v práci se třídou později.
- Příjemce služby souhlasí, že Centrum primární prevence ADVAITA využívá a poskytuje statistické údaje shromážděné v průběhu realizace programu třetí straně (místní a vládní orgány). Konkrétní informace o průběhu spolupráce se školou poskytovatel nesděluje.
- Příjemce služby má právo navrhnout výměnu lektora nebo celé dvojice. Poskytovatel příjemci vyhoví v případě, že shledá tuto žádost jako oprávněnou a je-li to z kapacitních důvodů možné.
- Příjemce obdrží souhrnnou zprávu o průběhu celého programu nejpozději do 10 dnů ode dne posledního setkání v rámci programu.
- V případě stížností ze strany příjemce služeb či žáků je tato postoupena vedoucí Centra primární prevence. V případě nenalezení konsensu či uspokojivého řešení je stížnost delegována na vedení ADVAITA, z. ú.
- O stížnosti a postupu jejího řešení je veden písemný záznam potvrzený zúčastněnými stranami, oprávněnými zastupovat příjemce služeb a poskytovatele. Zápis musí obsahovat dohodnuté návrhy opatření.

Další služby

Centrum primární prevence ADVAITA poskytuje komplexní služby v prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Kromě selektivní primární prevence jsou součástí služeb také programy všeobecné a indikované prevence. Dále je možné poskytnout také konzultace pro pedagogy, školní metodiky prevence a rodiče. V nabídce služeb jsou také vzdělávací programy pro tuto cílovou skupinu.

Centrum ambulantních služeb ADVAITA poskytuje poradenské a terapeutické služby dětem, dospívajícím a jejich rodinám, které se potýkají s návykových chováním a závislostí.

Lektorský tým

Mgr. Jitka Kolářová

Mgr. Veronika Pleštilová

Mgr. Zuzana Růžičková

Cena

Program je zpoplatněn. Aktuální cena je zveřejněna v [ceníku](#) na webových stránkách centra.

Provozní doba

Programy probíhají v rámci školní docházky. Datum a čas konání programu je součástí domluvy s objednatelem.

Provozní doba v zařízení

Středa - pátek v době od 8 do 15 hodin. Konzultace nad rámec programu probíhají po předchozí domluvě.

Kontakt

Adresa: Centrum primární prevence Advaita, Rumunská 14/6, 460 01 Liberec

Tel.: 739 054 664

E-mail: prevence@advaitaliberec.cz

Web: prevence.advaitaliberec.cz

Vedoucí programu: Mgr. Jitka Kolářová